

La peça del mes

Museu de Tortosa

HISTÒRIC I ARQUEOLÒGIC
DE LES TERRES DE L'EBRE

Estela discoïdal

Estela realitzada en pedra calcària, que, igual com altres quatre que es conserven en els fons de reserva del Museu i tres més que es troben custodiades a l'ajuntament d'Alfara, procedeixen del cementeri de Carles. Aquest nucli habitat fou abandonat al final del segle XV a causa dels efectes de la crisi baixmedieval i de l'impacte de la Guerra Civil catalana, fets que van obligar els seus habitants a desplaçar-se fins a Alfara. De Carles, avui només ens resten les malmes ruïnes del seu castell i l'antiga església dedicada a Sant Julià, que funciona com a ermita.

Les esteles conservades a Tortosa arribaren ben aviat al Museu, ja que el primer estudiós que va publicar un llibre sobre esteles me-

dievals de la península Ibèrica l'any 1920 (l'etnògraf polonès Frankowski) les va descriure ja en aquest lloc, destacant-hi la decoració peculiar que presenten dos d'elles.

Es tracta d'una tipologia d'esteles prou habitual a la banda sud de Catalunya (es coneixen diversos exemples a cadascuna de les quatre comarques de l'Ebre), i estaven formades per un peu que servia per clavar la peça a terra i un disc superior. Es col·locaven damunt de les tombes, habitualment a la capçalera, i al disc mostren una decoració ben diversa: creus, figures geomètriques, escuts, emblemes d'oficis o textos (que en alguns casos arriben a ser

en escriptura cúfica, com els exemplars d'Ascó o Riba-roja d'Ebre).

En el cas que ens ocupa, a la seua part frontal, en comptes de l'habitual creu present en les altres quatre esteles del mateix origen, hi ha una mena de roda radiada de vuit costats, nimbada amb una bordura molt simple a la vora, i a la part posterior de l'estela (que en la presentació actual de la peça no es veu) hi ha una figura geomètri-

ca formada per una malla de quadres de cairó.

Joan-Hilari Muñoz

Per saber-ne més:
MENCHON, J. *Les esteles funeràries discoïdals de Carles conservades al Museu de Tortosa (Baix Ebre. Nota preliminar, a Nous Col·loquis IV (2000), 97-112.*
MUÑOZ, J.-H. *El permís de trasllat de la parròquia de Carles a Alfara (any 1480), a Recerca 14 (2012), 251-261.*

Dimensions: 72 x 43 cm
Època medieval (segles XIII-XIV)
Procedència: despoblat medieval de Carles (Alfara)
Núm. Inventari: 947

Col·laboració mensual del Museu de Tortosa amb L'EBRE, destinada a difondre la seua col·lecció